

KANADCANI v angleški osmi armadi v Italiji, so se borili skupno z Anglešči ves čas vojne z Italijani in Nemci v Afriki, na bližnjem vzhodu in še marsikje, kjer so zavezniki v vojni z osiščem. Gornje je slike kanadske posadke na fronti v Italiji.

Velesile, ki jih je, ali pa jih bo konec v tej vojni

JAN SMUTS SE FRANCOZOM ZAMERIL. — RUSIJA POSTANE PO TEJ VOJNI VODILNA SILA V EVROPI. — ITALIJA BRŽKONE ZA ZMEROM CRTANA IZ SEZNAMA VELESIL

Ko se je pričela sedanja vojna, je bilo na svetu sedem velesil, izmed teh pet v Evropi: Francija, Nemčija, Italija, Rusija in Velika Britanija. Vse te, razen Nemčije, so imele, oziroma imajo kolonialne imperije in Anglija poleg kolonij še avtonome dominjone, Rusija pa prostrano ozemlje v centralni in severni Aziji.

Na ameriškem kontinentu so edina velesila Zed. države, in v Aziji Japonska.

Italija in Francija že izgubile prvenstvo

Iz seznama velesil je najprvo izginila v tej vojni Francija, ki jo je premagala Nemčija in nato še Italija udarila po njiju. V minulem poletju pa je Italijo zadela enaka usoda, s to razliko, da si je Francija ohranila saj večino svojega vnanjega ozemlja, Italija pa vsega izgubila.

Tako sta torej v Evropi samo še Rusija in Nemčija, in pa otoška Anglija velesile. Ko pa Nemčija pade, bo Rusija edina velesila na tem kontinentu.

Južnoafriški premer Jan Christian Smuts, ki je po važnosti svojih izjav smatran v občestvu Velike Britanije prvi za Churchillom, meni, da ko se vojni oblaki razkade, bo Rusija takorekoč vladarica pretežnega dela Evrope. Francija po njegovem mnenju se dolgo ne bo mogla postati velesila, Italija pa bržkone nikdar več.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Odgovori na "provokativna" izvajanja

Smuts je v svojem govoru podaroval priznal, da s svojimi ugotovitvami dreza v sršenovo gnezdo. A dejal je, da govoriti ne samo takorak misli, ampak o stvareh kot v resnicu so. Po njegovem je Francija za enkrat odigrala v svetovnem koncernu, Nemčija pa po porazu popolnoma zatonila kot velesila in ostala bo na kontinentu le še Rusija, ki svoj vpliv, z naraščanjem svoje militaristične in politične sile, nagloči več.

Ako bi odsobde nad bodočnostjo Francije kot velesile ne bil izrekel Smuts, bi v francoskih krogih ne bilo vzrujanja. Toda ker je to storil on, ki je eden izmed glavnih osebnosti v vladnem aparatu imperija Velike Britanije, je umevno, da so Francozi tako hudi. Prvič, oni smatrajo, da jih je v vojno potisnila Velika Britanija, bolj se-

Konferenca v Kairu in Teheranu o bodočnosti Azije in Evrope

Na konferenci v Kairu, ki je trajala pet dni (od 22. do 26. nov.), so Roosevelt, Churchill in Čiang Kai-šek sklenili, da mora Japonska opustiti vse dežele in otroke, ki si jih je podjarmila od leta 1894 do sedaj.

Njen imperij, ki obsega tri milijone kv. milij, in šteje 500 milijonov prebivalcev, je bil v Kairu uradno obsojen v konec. Japonski ostanejo po njenem poraženju samo še njeni lastni otoki, ki obsegajo okrog 148,000 kv. milij s 75,000,000 prebivalci.

O bodočnosti Azije, ki je po prebivalstvu največji kontinent, sta v resnici odločevala le Roosevelt in Churchill z njunimi svetovalci, ki jih je prišlo v Kairo nad 300. Kitajev je bilo dvajset.

Iz vsega, kar je bilo dosedaj objavljenega o sklepih v Kairu, je znano le, da mora biti obračun z Japonsko popolen in da bo ob vse dežele in otroke, ki si jih je podjarmila v zadnjih 60 letih. Kaj bo z evropskim, oziroma angleškim in ameriškim imperializmom v Aziji, o tem ni še nobene druge izjave kot Churchillova, da si bo Anglija ohranila vse kar je bilo v njeni oblasti in da je uprava njenih kolonij kjerkoli popolnoma le njena zadeva. Oba — Roosevelt in Churchill pa sta v Kairu poudarila, da njuni deželi ne stremita po nobenih osvajanjih v Aziji. (To za Anglijo pomeni "ne po nadaljnih osvajanjih".)

Druga konferenca se je vršila v Teheranu v Perziji tik po oni v Kairu. Na prvi Rusija ni bila zastopana, ker je z Japonsko v diplomatskem prijateljstvu, druge pa se Kitajska ni udeležila, ker se je tikala zgolj Evropi. Nihče izmed treh, ki so odločevali v Teheranu o bodočnosti Nemčije in drugih dežel v Evropi, ni z evropskega kontinenta. A nekoč so bili časi, ko so Evrope odločevali ne samo o svoji usodi temveč o usodi vsega sveta.

Kakor japonski v Aziji, tako je tudi nemški imperializem v Evropi zapisan svojemu koncu in bo moral opustiti vse dežele, ki si jih je podjarmil v tej vojni.

Vse kar je še treba, je premagati Japonsko in Nemčijo in sklepi, narejeni v Kairu in v Teheranu, se prično uveljavljati.

Zvezni senat vojakom po ovinkih odklonil volilno pravico

Ob enem je Smuts v svojem istem govoru poudaril, da prida Rusiji v Evropi glavna vlogo tudi vsled njenih prirodnih bogastev, Anglija pa je v primeri z njo revna na njih. Angleški vladni je vsled tega priporočil, in zaenam malim, Angliji prilagodenim deželam na kontinentu (nedvomno Belgiji, Nizozemski, Danski, in neposredno morda tudi Franciji in Italiji), naj se pridružijo v občestvu Velike Britanije ekonomsko in politično. Tako bi na evropskem kontinentu prevladovali vzhodna Rusija in obmorsko pa Velika Britanija.

Kaj se še vse izcimi iz teh suggestij, bi niti pretkani državnik

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Kot je običaj v korumpirani politiki, tako se je tudi v tem slučaju dogodilo, do so se za to predlogu potegovali poleg drugih le premnogi demagogi, končno pa se skupno zedinili, da jo porazijo. V zveznem senatu je bila odklonjena z 42 proti 37 glasovi.

Tisti, ki kaj vedo o volitvah, razumejo, da v armado volilna kampanjo ne spada. Kakšna pa bo armada, če ji bodo zmerjalni njenega predsednika, njene volilnike in splet ves vladni ap-

Neki senator je komentiral, da so naši ljudje na bojiščih dobrni za umiranje za svojo deželo, ne pa za glasovati, kdo in kako naj vlada v nji.

Demagogi, ki so hoteli prvočno zvezno administracijo osmetiti in oblatiti, češ, da je zoper volilno pravico vojakov, so se morali prvi pokazati v pravi luči z zahtevo, da bi le oni smeli votiti kampanjo med njimi, nikakor pa ne zvezna vlada ali bognedaj pa za kak new deal.

Tisti, ki kaj vedo o volitvah, razumejo, da v armado volilna kampanjo ne spada. Kakšna pa bo armada, če ji bodo zmerjalni njenega predsednika, njene volilnike in splet ves vladni ap-

Ameriške izgube na bojiščih znašajo že nad 126,000 mož

Ameriški poveljniki, in pa vojni ter mornarični tajnik, pravljajo javnost z opozorili, da se bodo ameriške izgube večale zaeno z večjim poseganjem naše armade in mornarice v vojno. Poudarjajo, da je japonska armada jakača kakor je bila in japonska mornarica je močna, torej bo treba še veliko borbe, predno se Japonsko primora v brezpojno kapitulacijo.

Isto velja o nemški oboroženi sili. Kako odporna je še njena moč, dokazuje sedaj v protinapadu vzhodno od Kijeva in na italijanski fronti. Invazija v Francijo bo vsled tega zahtevala od zavezniške armade veliko žrtv.

Dasi ameriške izgube naraščajo, so v primeri z nemškimi in ruskimi še vedno majhne, ker je le majhen del naše oborožene silje že v akciji.

Vojni tajnik Stimson je dan 2. dec. poročal, da so znašale izgube ameriške kopne armade do 15. novembra 94,918 mož, izmed njih 14,321 ubitih, 32,699 ranjenih, 23,417 ujetih in 24,490 pogrešanih. Izmed jenkov je bil 1,160 umrl v taboriščih, večino v japonskih. Ameriške izgube v Italiji znašajo od začetka invazije do decembra 11,572 mož, izmed njih 1,811 ubitih.

Mornarične izgube vseh njenih oddelkov znašajo od početka vojne 32,051 mož, izmed njih 13,160 ubitih, 5,740 ranjenih, 8,926 pogrešanih in 4,225 ujetih. Skupne izgube znašajo 126,969 mož.

Nad 11 milijonov nobrega v dobrodelne namene

Kampanja za zbiranje prispevkov v dobrodelne namene gre h koncu. V Chicagu je bila določena kvota v Community and War Fund blizu 13 milijonov, nabralo pa se je do 1. decembra 11 milijonov dolarjev. To je skupna kampanja, v kateri so tudi razne relifne akcije. Slovenski vojni relif menda n'zraven, pač pa je neki jugoslovenski.

Iz nabranega sklada se plačajo kampanjski stroški, drugo se razdeli med priznane dobrodelne ustanove in pa vojnim relifom.

rat? Seveda, če bi bili volilci o vsem poučeni, kot niso, bi demagogi in agitacijski niti med vojaki ne mogli storiti kaj prida škode. Toda volilno pravico pod zveznim pokroviteljstvom so vojaki odklonili reakcionarji obes strank iz popolnoma svojih sebičnih razlogov.

Zaradi lepšega so sicer sklepi, da jim je lahko oskrbe poamezne države, kar pomeni toliko kot da dokler se ne vrnejo z bojišč, je ne bodo imeli.

Torej naj se protežira le tiste, ki si lahko privoščijo dragulje, in vsakovrstni drug luksus. Ce to niso protislovja, kaj sploh so?

Pomagati, da bi slabo plačani delavci lahko kupili več masla — to ne! Poskrbeti, da se kruh ne bi podražil — čemu? Saj je "zadost" denarja! A ko pa so prizadeti žepi imovitih, tedaj doli z davki in kvišku subvencije!

Sedaj imajo delavci "dobre plače", čemu bi njim pomagali?

Kongresni sklenil je predlagal zvišanje davka na alkohol-

Dr. Ribar in Tito na čelu odbora za novo Jugoslavijo

KRAJ PETER PROTESIRA. PRVA ZAMEJNA VLADA, KI BRŽKONE NE BO SMELA DOMOV. ADAMÍČ MENI, DA BO NOVI ODBOR DOBIL PRIZNANJE VSEH VELESIL

Associated Press poroča iz Kaira v Egiptu dne 5. dec. o protestu kralja Petra II. in njegove vlade proti ustanovitvi odbodilnega odbora Jugoslavije, ki si ob enem lasti mandat vlade. Naseljuje mu v službi predsednika dr. Ivan Ribar in v nalogi obrameb pa Josip Broz (Tito), ki je bil ob tej priliki imenovan za maršala Jugoslavije.

Pritožbe nad zavezniški

Petrova vlada pravi v svojem protestu, da je Titovo-Ribarjevo gibanje zgrajeno na terorju in nasilnostih in da pravzapravnogor ne representira.

Ob enem kraljevi vladi v Kairu namiguje, da hočeta Tito in Ribar prepričiti demokracijo v Jugoslaviji in pa svobodno odločanje ljudstva o obliki svoje vlade. Kralj je narodu to pravico svečano obljubil, Ribar in Titov mu obljubil, Ribar in Titov pa mu jo hočeta odvzeti, pravijo, v zamejni vladi v Kairu.

Velike nejasnosti

Poročilo iz Londona, posneto iz vesti, ki so oddajane z radio postajo Svobodna Jugoslavija, poslano 4. dec., pravi, da je bil v začetku decembra izdan proglašen o ustanovitvi odbodilnega odbora Jugoslavije, ki ima pravzaprav značaj vlade, pod imenom provizoričnega narodnega končila odbodilne fronte.

Ker je bil tak koncil že enkrat prej ustanovljen, na zborovanju v Bihaču, iz istih krogov, je sedanji razglas nedvomno le ponovitev prvega, s to razliko, da je

(Konec na 3. strani.)

Po moskovski konferenci med Hullom, Edenom in Molotovom so ugibali, da so se domenili za kompromis med Titom in Mihajlovićem in se sedaj ni jasno, če so bile tiste vesti, večinoma iz Kaira, res zgolj ugibanja, ali pa je bilo tudi kaj resnice v njih.

Protest Petra potrjuje, da Tito prevladi

Vsekakor pa bi bilo iz Petrovega protesta sklepati, da ga zavezniški, oziroma "nekateri zavezniški institucije" puščajo na cedilu in s tem "zapravljajo demokracijo v Jugoslaviji."

Ker pa imajo Karadžorži v Ju-

Naši klubi, letne seje in bodočnost J. S. Z.

Joseph Snay vabi v tej številki člane na sejo klubu št. 11 JSZ in pripoveduje, kakor že večkrat, o delu, ki ga vrše. Vse politične, agitacijske in razne druge kampanje med Slovenci v vzhodnem Ohiu so bile večinoma zasnovane v tem klubu in v krajevni organizaciji Prosvetne matice.

Koliko več bi se lahko storilo na polju delavskih in prosvetnih aktivnosti, če bi imeli take postojanke, kot je klub JSZ v Bridgeportu, na primer, sesto v severni Minnesoti, v Coloradu in še marsikje, kjer živi veliko Slovencev. Navadno leži večina odgovornosti v takih skupinah na enemu članu, in tudi največ dela. Zato je že marsikak klub prenehel, čim je izgubil iz svoje srede vodilnega člana.

V oporu klubom in v interesu delavskoga gibanja med nami po vojni bi se moral vršiti redni zbor JSZ in Prosvetne matice že lani, a ga odbor vsled vojnih razmer ni sklical. Sklenil pa je, da se letosnjega avgusta aranžira širši sestanek, na katerem bo treba napraviti nekoj sklepov z ozirom na sedanj položaj. Dalje je treba eksekutivo v Chicagu izpopolniti z novimi člani, da nadomestijo one, ki so se izselili v druge kraje.

JSZ bi v naši javnosti tudi v tej vojni lahko igrala veliko večjo vlogo, kakor jo je na primer v prejšnji in v raznih drugih akcijah, a ni več tako močna kot dokler je prevladovala enotnost v nji. Glavni vzrok njenega oslabljenja v minulih letih je pripisati na račun dveh ekstremon, ki sta bila obo zanešena vanjo pod zunanjimi vplivi nji v škodo.

Zgodovinska naloga JSZ skozi ves čas njenega obstoja je bila dojati naši delavski javnosti smernice in stati na čelu aktivnostim za ideje, kakršne propagira in zastopa. To nalogo sicer vrši Proleta rec v polni meri kakor zmerom, a tudi za JSZ je potrebno, da se jo energično poprime v duhu svojih starih tradicij.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Napori reakcije za preprečenje socialnih prevratov po vojni

V neki družbi v tem mestu je sedela družba priletnih Čehov in v nji se je dogodil sledeni pomemek:

"Kajne, kako smo delali včasi za socializem, pa nimamo od tega drugega kot razočaranje."

"Jaz sem tekal po shodih in agitiral zanj že v starem kraju, potem tukaj dvajset let, pa je vse razbito. Toliko dela za praznični!"

"Da, ampak tam je nam razbil našo stranko Hitler. A tu, kjer nimamo nobenega Hitlerja, pa tudi ni nič! Amerikanci se ne zanimajo, je vse zastonj, za socializem jih ne pridobiš na noben način."

"O, morda bi jih, toda pod kakim drugim imenom."

"Da, poglejte new deal, kako so se ljudje zaverovali vanj, čeprav so jim Rooseveltovi nasprotniki trdili, da pomeni socializem."

"Težko, da bo še kdaj kaj iz tega. Saj ne pod imeni prejšnjih strank."

Oglasil se je vmes Čeh, ki tudi ni več mlad, in jim dejal:

"Cemu takšni črnogledi! Saj se sedaj vendar več piše in govor o socializmu tukaj in tam ko kdaj prej! Fasizem v Evropi je nam razbil stranke, ni pa mogel uničiti socialističnega programa. Pobil je nam voditelje in člane, a socialističnih idej ni mogel ponoviti.

O tukajšnjem delavstvu res tega ne moremo reči. Vzrokov je mnogo. Krive so unije, pa to bo prešlo, ker mora. Kapitalistično časopisje v tej deželi se proti socializmu vseeno bori, čeprav nimamo organiziranega socialističnega gibanja, kakor bi radi. A družabni razvoj vendar gre v smeri socializma. To kapitalisti in njihovi ljudje bolj razumejo kakor pa delavci. Zato tako vpijejo proti! Saj tudi v sosedni Kanadi ni bilo boljše. A socialistično gibanje je v nji doživel v par zadnjih provincialnih volitvah tolkisen razmah, da so njegovi nasprotniki kar osupnili."

"Da," je povzel drugi, "ampak moja drži. Dejal sem, da pod starim imenom ga ne bo več. V Kanadi se imenuje Commonwealth Federation, pa ima zato več vpliva."

"Ne, ime samo na sebi ni važno," je poudaril oni, ki je prinesel nekaj optimizma v to družbo. Program je važen, in pa kako si organizirani, da ga propagira v uveljavljeni. Kapitalizem, reakcija in klerikalizem se ne boje imen tistih strank, ki socializem propagira, boje se socializma. In so v strahu pred njim tudi tam, kjer so socialistične stranke — kakor že so se imenovale — zatrlj."

* * *

Naravno in razumljivo je, čemu je toliko izmed tistih, ki so

mnogo let svojega življenja posvetili delu za socializem, sedaj malodružni. Izgubili so vero v svoje poslanstvo. Pristopili so zraven, delali in bili prepričani, da bo tisto, za kar se trudijo, triumfalo že v njihnih letih, pa se je dogodilo, da vidijo v marsikaki deželi svoje sodruge v koncentracijskih kempah, ali pa so bili ubiti in mnogi pa polagoma umorjeni v ječah. Toda tako je bilo že v vsaki borbi za človeške pravice in dostojno življenje. V nobeni se ni prišlo k ciljem brez trtev, popolnoma gladko, skozi same zmagre. Borba za socializem ni izjema. A vendar, reakcija čuti, da prihaja in se trudi odvrniti to nevarnost za usodo sistema, ki si ga hoče ohraniti.

Na primer, maršal Pietro Badoglio je na naslov zaveznikov javno poudaril, da ako jim je zato, da v Italiji ostane družbeni red kakšen je — čeprav se fašistično znakmo odlepí z njega, tedaj je kraljeva vlada edina, ki ga lahko ohrani. Druga alternativa pa je socializem. Izbirati morate med enim ali drugim, jih pravi Badoglio.

On ni edini v Italiji, ki buržavijo v Angliji in Ameriki svari

pred to "nevarnostjo". Vatikan na primer si na vse kriplje prizadeva, da se v Italiji utrdi konservativni režim in obvaruje monarhijo. pride čas, ko bodo ljudje izvedeli, da jih je v Ameriki in v Angliji mnogo, ki mu vneto pomagajo. Nad dvajset let se je fašizem v Italiji hvalil, da je "gnilo demokracijo" za zmerom uničil, da je ustvaril red in mir, uvedel disciplino in deželo in pokončil socialistično in liberalne stranke. Cemu je sedaj torej privilegijskih slojev v Italiji tako strah pred tistim, kar je bilo v dvajsetih letih "temeljito pokopano"?

Kakor v Italiji Mussolini, tako je kapitalizem financiral Hitlerja, da iztrevi nevarnost marksizma iz Nemčije. In res, ni ga vzel dolgo, ko je social-demokratsko in komunistično stranko izbrisal popolnoma, zaplenil imovino zadrg in unij, marksiste trebil v taborih in na streljiščih in njihove knjige pa spremenil v pepel. Res, da ni bilo kapitalistom v Nemčiji in drugje vse všeč kar je počel, a obvaroval je Nemčijo "boljševizmu", in to je kar steje pri njih.

Sedaj, ki Hitler svojo imperialistično igro izgublja, čitamo

poročila, kako se zaupniki nemške buržavije, junkerjev in kapitalistov trudijo angleško in ameriško vladu uveriti, da imate v vojni z Nemčijo samo dve alternativi: ali jo boljševizmu,

kar je obvaroval je Nemčijo "boljševizmu", ali pa pri-

V SIRIJI so prišli na sled dveva nemškima sabotažnikoma, ki sta prišla tja, da špijonirata, izvršita razstrele in zastrupita zavezniške vojake. Profesionalni sabotažniki so v vojni silno nevarni, ker so mojstri v pretvarjanju, v dobivanju zaupnikov in informacij in se znajajo vsemu prilagoditi. Zavezniško poveljstvo ju je obosodo v smrt. Zaletili so ju blizu Aleppe. 24 zavezniških strelecov je poginal svinčenke vanju, ko sta vpila, gnana h kolom, "doli x Anglijo, doli x Rusijo!"

Nekaj o tem in onem

Newyorška borza in svetovna vojna

Chicago, III. — Dne 7. novembra sem čital v čikaškem dnevniku, da sta armadni in vojni tajnik zvezne vlade ustavila vojna naročila v vsoti **osem milijard dollarjev**.

Naslednji dan, 8. nov., so delnice na newyorški borzi padle za dve milijardi dollarjev. Tretji dan — 9. nov., je špekulantom prisloko na pomoč premier Churchill z izjavo, da bo vojna, predno bo končana, zahtevala še veliko veliko kriji v življenju iz vrst ameriške in angleške armade. Delnice so se nato spet dvignile.

Chicago, III. — Dne 7. novembra sem čital v čikaškem dnevniku, da sta armadni in vojni tajnik zvezne vlade ustavila vojna naročila v vsoti **osem milijard dollarjev**.

Ovčjerejec striže ovce enkrat na leto. Volno na trgu proda in s skupičkom lahko naprej redi svojo čredo. Vse drugače pa postopajo volkovi na newyorški borzi. Oni ti enostavno potegnijo kožo s telesa.

Gornje citiram iz lastne skušnje. Uverjen sem, da kakor po prejšnji, tako jih bo veliko kdo po tej vojni, če že ne prej, kdo bo spoznali, da na borzi je malemu človeku, ki le kupuje od špekulantov, n e m o g o ē obogateti. Vsem, ki so pri volji poslušati dober svet, priporočam: Ne kupujte delnic!

Vsi znaki pričajo, da se vojna v Evropi bliža koncu. Nikjer pa še ni znaka, da bo to ob enem tudi konec vseh vojen.

Iz Rusije se vrača že drugi Napoleon. Sedanji je avstrijski Nemec, po šarži nejški kaprol iz prejšnje vojne. Ime mu je Adolf Hitler. Ko bo konec te vojne in zastor pada, kaj bo potem sledilo?

Mnogi časnikarski in radio po-ročevalci so mnenja, da na to upravljanje lahko dobi odgovor zlahka vsakdo, ki poznava kaj zgodovine. Na primer zgodovina Napoleona. V sedanjem primeru se ne bo veliko spremnila. Ako Evropa hoče svobodo in demokracijo, naj se preuredi v združene države Evrope. To bo nji najboljše jamstvo za stalni mir. Upam, da bo Sovjetska unija podprla tako gibanje.

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško borzo zapreti "for the duration". Ideja ni slaba. A napačna je v tem, da dotedčni predlagi ukinjene borze le "for duration".

Nekateri uredniki menijo, da bi bilo najboljše newyorško

POVESTNI DEL

PRI GOSPEJ MURNOVKI

IVAN GRAHOR

(Nadaljevanje.)

ZIMSKI VECER

Kako je že bilo? Gospa se še spominja in rada priopoveduje, v zimskih večerih si natakne načnike in še kaj glasno prebere, kakšopis, prav kakor je včasih citala domačina kroglo vso "Grofico beračico", roman in stozvezkih. Takih knjig ne dobiš več. Zdaj so še najbolj zanimiva vojna poročila. Vsebine si človek ne zapomni in je bolje, da čita tako, kakor je prišlo iz generalnega štaba.

— Pred našimi ovirami smo našeli 18,000 mrtvih in težko ranjenih — Punkt — Ujeli smo pol divizije pešcev — bajstih — sto petdeset častnikov in dva generala — Punkt — Sovražnik se je z velikimi izgubami umaknil — štrihpunkt — naše čete ga zasledujejo — Punkt — Anfirungscahnen —

Sicer zna gospa Murnovka tudi nemščino in čita popolnoma gladko. Iz mladih let se rada spominja petja in zdaj obiskuje teater. Njen prvi sin je umetnik in ker poje pri nemški opereti, "šaušpilen", "šaušpilere" norijo za njim. Zelo zgodaj se mu je posrečilo, še ni bil prav dvajset let. Da ste videli, koliko vencev svežih rož in daril je dobival. Njegovi tovarisi od takrat se ga še zdaj spominjajo. Ce se zopet prikaže Dunajčan Kiš, mu gospa gotovo odpusti, da je nekako pozrljivo in ni priedel božičnega večera pri Murnovih, tako, kakor so se zmenili. Nekoč sta kar padla v stanovanje, on in še neki vojak; po času sta se ogrela, še predomača sta postala, in predlagala sta, da si sveti večer proslave z godbo in krompirjevo torto. Ali so res obljudili ali pa je gospa sama ujela trenutno misel. Ah, Kisch, Kisch — der Kerl! Lojze ga je bil zmerom vesel. Pa so vsi tako in zato je

šel ž njimi, ko mu je bilo 19 let. Čeprav je Slovenec, vendor ga imajo radi povsod. Te slovenske pakke hočejo, da bi jim delat zastonj, ker je hišnik, on pa lahko nastopa zunaj. V Gradcu, Lincu in Olmici dobiva najlepše vloge. Odlični gospodje, profesori, avokati in nadsvetniki ga vabijo v družbo. Bil pa je tudi res zmerom čist in dobro obladen. Našima fantoma se ni nikoli poznala revščina. Tudi mlajši je zelo natancen, mogoče še bolj. Wie fesch sind doch ihre Burzen! Kako edena sta vaša dečka! so govorili o njih, če sta bila kam povabljeni. — Bogve, kje sta zdaj, Ivo na fronti, Lojze kje daleč v Rusiji? Pravijo, da so v Karpatih zamrznili. Ko bi jih človek vsaj smel obiskati. Bogve, če ni bolan.

"Katerega pa spet misliš?"

"Ivana. Lojze je še delj."

"Nikar mi ne nori, mati! Saj si poslala paket, čemu se le cemeris, ali moreš pomagati? — Počakaj, da ti pošta vrne paket, kakor prejšnja dva, potem šele joka! Mogoče pomaga."

"Pa vsega sem naložila, da bo le kaj imel. Kruh se bo skvaril."

"Ali si ti kriva ali jaz, če se skvarji? Daj no mir, pa zadovoljilna boš, da je še živ. In Lojze tušti. Ali ni boljše, da je ujet? — Tu moramo tiko govoriti, da stene ne slišijo."

In res je govoril gospod take stvari komaj slišno. Ona se je že nasmehnila in gube so se ji spršile pri očeh namesto solz, razpršile so se iz dveh šopkov v žarki, ki so se ožili in redčili ter končno razšli na rdečici izbočnih lic. Potem si je z dlanjo otrla solze.

"To pa rečem: do zdaj še nismo vedeli, kaj je glad. Kaše smo imeli in masti dva lonca, včasi sem lahko naredila še kaj iz moke.

Le jefta, fanta! Dokler bo, bo.

Potem glejte, da spet kaj dobimo. Kar morete. Ob treh je šel davi oče z mesom, pa ga ni dobil. Kašo bomo jedli, je že še Zane prinese ali pa pojdemo sami ponjo in Žužemberk. Halo, jefta! Je še v toncu. Kaj bi se držal, Turk!"

Suh šestosolec Leo Turk se je po takem pozivu navadno pretegnil na svojem stolu, kakor da se še prebuja. Pogledal je seda Mileta rejeni obraz in zavzdihnil:

"Ne, gospa, res ne morem več."

"Jej, fant!"

"Jetika."

"Tisto pa ne, gospod. Če sem jaz jetika, je pa še kdo drug. Ampak najprej se moram potresti, potem bom videl."

In Turk se je dvignil sloko nad mizo. Ščipalnik na očeh mu stoji ob nosu na dveh potezah uveljih lie. Ti dve potezi se nadaljujeta v dolgih risarskih prstih s sledovi krivulj in trikotnikov, nad katerimi je presedel pol življenja. Leon stanuje pri Murnovih že dve leti; sirota je, polnoleten pa je le njegov varih, sorodnik, mogoče brat. Zato Leon še nima pravice do tistih gozdov, ki bodo nekoč njegovi. Takele, če človek dorašča v 17. ali 18. letu in ne vidi dinarija, že nič več ne tarna. Pošljete Turka stanovat v trafiko — in pojde, dajte mu instrukcijo — učil bo. Postavite mu nalogo, on vse razreši, vpij nad njim in on bo molčal. Tako je zmeraj bilo in stanoval je prej res v trafiki, za steno iz zelenih strupene trave. Nekoč se je pa le naveličal, zbolel je, baje živčno, in se preselil. Gre lahko še nazaj, kadar hoče; v trafiki dobi kruha in včasi vtihotapi domov kak hlebček. Kajti, Leon je treska, preklica, kakor bi rekel gospod Murn, in vse bolj podoben grizi kot ješčemu človeku, tek pa ima. Vstane od mize, aha, zdaj pojde. In poje še en krožnik kaše. Drugih jedi za take poskuse navadno ne ostaja. Toda krivico bi delal gospoj Murnovki, ktor bi pozabil na bogato u-

metnost njene kuhične. Leon nikakor ni požeruh in če poje več kaše, ima popolnoma prav, ker take drugod ne dobiš. Za njo pa, ali pred njo, pridejo na vrsto še palačinke, visoke in rahle, jabolčni štrukli ob gobovi juhi ali pa pri večernem čaju z vinom. Kruh se obnese gospoj tako, da res ni škoda tiste redkosti, ki se med vojno imenuje moka. Toda o tem že molčimo, hudo je spominjati na Murnov kruh, če gleviš Srajvega, ki diši po gnilih jajcih. Pravijo, da je iz kostanja, krompirja in koruzin storžev, za dva majhna hlebčka čakaš po pet ur in več v dolgi vrsti. Kdo čaka, je često vseeno; ljudje te izrinejo in poljajc pahne človeka, kakor zločinea, daleč nazaj. Prezebeš, otrpeš, izkaznico zmečkaš ali pa izgubiš in kolneš; če nisi znal, se navadiš. Navada gre še dalje in kadar odpro edino sladčičarno, vsakih 14 dni enkrat, porabiš priliko, da se zriče tam v še daljšo vrsto in močo dobiš vojnih sladkorčkov, če imaš srečo in ti ne zapro vrat pred nosom.

Zato je pri Murnovih vsak večer podoben svečani zmagi nad dnevom. Krizi in težave se iztresejo, človeka prepojni domaći mir in prebuja se dolgo tlačena dobra volja. Gospa je še bolj zgovernor, gospod duhovit. Mile posluša in prož razgovor, rad bi pokazal, da ga vse zanimali; samo Leon uživa negibno. Budist. Zdi se, da dremlj, potem ga prežene in zateče ali prenese se kot avtomatična vrča ter obvisi v kotu pri vratih. Z zaprtimi očmi in s spuščenimi rokami ob ohlapni, rjavih hlačah, igra svoje življenje, dokler se ga kdo ne naveliča in gre, da mu zagode. Gre gospod Murn, potiho in po mačje, pa mu spodnese dolge noge, da se prelomi in pada ke snop. Ve pa že prej, da ne bo hugeda.

"Podnevi nori za Evo, v mraku dremlje. Ali ni res? Kar pozejte, če ni res, da ste norčki vsi, kar vas je teh gospodkov. Za tako Italijanko letate, ki se nastavlja, da vas všeče za nos."

Kadar začuje smeh, se še Turk zave in otrese dremavice. Potem pogradi karkoli, na primer kluje vseh štirih hiš, in na pravi večerni sprehod namestu starega hišnika. Včasih obleče celo njegov kožuh in vzame kučino, če je mraz. Zapiranje vež ni enostavno. Pobrati je treba dvanajst steklenih petrolejk, ki so brile od mraka do devete ure zvečer nad stopnišči, nositi moraš previdno, da te kak pijanec ne suni na ulici, kak vojak ali pa invalid. Turk pravi, da pijanec sploh ni, ker so le ženske, pijane od lakote, in tudi tem se pozna, da še nimajo slabih namenov. Kdove, kako je prav za prav s tistimi nevarnimi demonstracijami?

(Dolje prihodnjie.)

DR. RIBAR IN TITO NA ČELU ODBORA ZA NOVO JUGOSLAVIJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

goslaviji, predvsem v Srbiji, veliko opore, in ker je jasno skozi vso dobo notranjih sporov in partizanstva, da slovenski klerikalizem deluje na vse kriplje proti njemu tam in tukam, bo bržkone še priljivo boja, predno ena stran nad drugo povsem prevlada. Težko, da bi bilo to mogoče, dokler bo Jugoslavija pod okupatorji. A mogoče pa je, da se tam utabori domača vlada, na licu mesta, izmed borcev, ki so ostali doma in nočejo o ubežnem kralju in zamejnih ministrih nič slišati.

Brez zvez z ljudstvom

Ker so Tito, Ribar, Vidmar itd. na licu mesta, in ker imajo vseskozi zaslonbo Sovjetske unije, in pa svojo radio postajo, so se med narodom uveljavili, vlcic vsem oviram, kralj pa se pritožuje v Kairu, da ni imel možnosti priti v stike z ljudstvom. Svede ne, če bo v Londonu, ali v Ameriki, ali pa v Egiptu in mislil le na svoj dobrobit in na svojo osebno varnost. Isto velja za njegove ministre.

Izgubili so priložnost in njihova obetanja demokracije niso bila nikdar resna, ker so prav isti ljudje teptali po demokraciji dokler so bili še oblastniki v Jugoslaviji.

Neznanje je delavcev najhujši sovražnik.

STIRJE NACIJI s potopljene nemške podmornice, ki jih je rešila ameriška obrežna straža (Coast Guard) s pomočjo mornaričnega zrakoplova. Rešilno akcijo je vodil poveljnik Richard L. Burke, ki je za to in draga država rešilna podvetja odlikovan. Ali se bi tudi nacija in Japonci tako potrudili?

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Kar nekam zadovoljen sem, nikom, da mi ne bo treba capljati začnem to kolono z mojim nekdanjim dolgoletnim bivališčem, s Pueblo, Colo., Saj veste: spomini na mlada leta. Pa imam to naselbino še zmerom rad, posebno še ker vidim, da Proletar tam spet pridobiava na vplivu in v številu naročnikov. Zato skrbi Ludwig Yexey. Poslal je 10 obnovnih naročnin, pa tudi se na večje število novih računa, pravi v pismu. Naročil je tudi 55 koledarjev. Ce jih bo treba več, se pa še oglašim, omenja.

Lovrenc Baje, Fairport Harbor, O., je naročil 9 koledarjev. Ce je kaj provizije, naj gre v tiskovni sklad lista, pravi Lovrenc. O. K., rečeno storjeno. Ta ke ukaze zmerom rad ubogam, če sem drugače prav trmolag.

Chicago: Frank Zaitz je dobil \$6 v tiskovni sklad, John Chamazar 2 novi naročnini, Frank S. Tauchar pa dve novi in eno obnovljeno. Kar se novih naročnikov tiče, ni treba biti nas čim kluje vseh štirih hiš, in na pravi večerni sprehod namestu starega hišnika. Včasih obleče celo njegov kožuh in vzame kučino, če je mraz. Zapiranje vež ni enostavno. Pobrati je treba dvanajst steklenih petrolejk, ki so brile od mraka do devete ure zvečer nad stopnišči, nositi moraš previdno, da te kak pijanec ne suni na ulici, kak vojak ali pa invalid. Turk pravi, da pijanec sploh ni, ker so le ženske, pijane od lakote, in tudi tem se pozna, da še nimajo slabih namenov. Kdove, kako je prav za prav s tistimi nevarnimi demonstracijami?

Frank Klemenc, Brownont, W. Va., se tudi rad spomni lista. Obnovil je naročnino, naročil 9 koledarjev ter prispeval \$3.90 v tiskovni sklad. Naročnino je obnovil Frank Kovačič, tudi od tam in dodal 50c še tiskovnemu skladu.

Math Urbas, Detroit, Mich., tajnik kluba št. 114 JSZ je naročil 100 iztisov koledarja za začetek. Upam, da bo to res le za začetek, kajti list je skupna last vseh nas in na vseh naloga je, da se zanj enako zavzemamo. Koristi od tega bo imela le naša skupna napredna stvar.

Anton Zornik iz zap. Penne je poslal še eno novo in 7½ obnovnih naročnin ter \$3 v tiskovni sklad. Naročnino je obnovil Frank Kovačič, tudi od tam in dodal 50c še tiskovnemu skladu.

In bližnjega Star Cityja je poslal prispevke Prosvetni matici za društvo št. 388 SNPJ Rose Selak, njen soprog Lawrence pa je prispeval dolar v tiskovni sklad. Pravi, da poskuša tudi z agitacijo za nove naročnike, pa stvar ne gre gladko. Prej so bili izgovori, da ni denarja, zdaj pa da nimajo časa čitati. Pa si pomagaj s tako "marvo", bi rekel Hrvat, ako si moreš.

Mike Krultz, Willard, Wis., je naročil 20 koledarjev in knjigo "My Native Land". Pravi, da je imel zadnje čase na obisku sira Michaela z njegovo družino. Slednji je poročnik v ameriški armadi, nameščen v nekem taborsku v Louisiana. Svoje pismo zaključuje: "Lepo je, ki ti prideš na obisk od vojakov, ali vse veselje zopet gori plačaš ob poslovitvi..." Razumem, prijatelj Krultz.

Joe Cvelbar, Sharon, Pa., je poslal še en oglas za koledar in dve obnovni naročnini ter \$1 v tiskovni sklad, John Krebel dve novi in 12 obnovnih naročnin ter 50c v tiskovni sklad, John Durn pa je naročil 25 koledarjev.

Iz Clevelandja je poslal Tone Jankovich 2 novi naročnini ter \$1 v tiskovni sklad, John Krebel dve novi in 12 obnovnih naročnin ter \$3 v tiskovni sklad.

Brez zvez z ljudstvom

Ker so Tito, Ribar, Vidmar itd. na licu mesta, in ker imajo vseskozi zaslonbo Sovjetske unije, in pa svojo radio postajo, so se med narodom uveljavili, vlcic vsem oviram, kralj pa se pritožuje v Kairu, da ni imel možnosti priti v stike z ljudstvom. Svede ne, če bo v Londonu, ali v Ameriki, ali pa v Egiptu in mislil le na svoj dobrobit in na svojo osebno varnost. Isto velja za njegove ministre.

John Marolt, West Mineral, Kans., kateri je pogostoma omenjan v tej koloni, jih bo imel kmalu že "80 na grbi", kot sam pravi, toda za našo stvar je že zmerom navdušen. Naročil je 12 koledarjev. Pošljite mi jih do 17. decembra, ko bo društvena seja, ker jih bom lahko razdal naroč-

Frank Novak, Los Angeles, Calif., je naročil 15 koledarjev. Kathy Horvat, bivša Cikanka, ki se je nedavno preselila tja, pa je poslala dve novi naročnini. Saj sem vedel, da brez nič ne bo, sem jih pa jemljam. Naročil je pred kratkim pisal. Kathy je pač vedno pridno dekle!

James Dekleva, Gowanda, N.Y., je pred kratkim naročil 30 iztisov koledarja, par dni pozneje pa je zvišal naročilo na 34 iztisov.

John Teran, Ely, Minn., je poslal tri obnovne naročnine ter \$2 v tiskovni sklad, ki jih je prispeval Anton Zbašnik zato, ker se mu smernice lista dopadejo. Joseph Drasler, Davenport, Ia., bivši pomožni upravnik in urednik naših publikacij, je poslal članarino za klub št. 1 JSZ \$1 v tiskovni sklad in naročil 5 koledarjev.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis., je poslal 4 obnovne naročnine ter \$6.50 v tiskovni sklad. V tej vstopi je tudi njegova provizija do naročnine, ki jo je prispeval v isti namen.

Ameriški družinski koledar so še naročili slediči, ki niso zgoraj omenjeni: Joseph Glavan, Bessemer, Pa., 6 izt.; Frank Stih, Sheboygan, Wis., 20; dr. št. 38 SNPJ, Kenosha, Wis., 10; št. 176 SNPJ, Piney Fork, O.; Anton Ausich, Woodward, Ia., 2; Molie R. Repos, Slickville, Pa., 5; Frank Ilersich, Virden, Ill., 6; Angela Blatnik, Duluth, Minn., 7; Frank Klun, Chisholm, Minnesota, 30; Tony Kaucic, Leckrone, Pa., 2; Frank Bregar, Ayella, Pa., 12; Josephine Debevec, New Philadelphia, O., 3; Anton Divjak, Sheldon, Wis., 5; Kavetan Erznožnik, Red Lodge, Montana, 15; Mary Gasser, Washoe, Mont.,

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POREČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

Vatikan se silno interesira obnoviti monarhije v Evropi. Predvsem v Spaniji in v Avstriji. Tako poroča ameriška časniška agencija United Press v depeši z dne 29. novembra iz Berna v Sveci. Zagotovilo Cordela Hulla, Edena in Molotova na njihni zadnji konferenci v Moskvi, ki poudarja, da postane Avstria lahko spet svobodna, ako se hoče v ta namen tudi sama kaj potruditi, je napravilo v vatikanskih krogih zelo dober vtis. Saj se "trudi"? Mar ni "prestolonaslednik". Oto ustanovil s sodelovanjem in na stroške vojnega departmента ameriške vlade "avstrijski bataljon"? Seveda se je stvar izjavila, namreč bataljon, a Oto pa je sprejemal v visoki družbi s še večjim pomgom kot prej.

Oto je praktičen katoličan, (namreč oglašan je za takega) in morda se mu posreči, če dobi priliko, zgraditi okrog sebe močno katoliško državo, kakor so jo njegovi predniki. Vatikan goji tako željo. Oto bi skrbel, da dobi Avstrija "demokracijo", kakor jo obeta tudi drugi učenji princi, pobegli kralji in ekskralji, in dovolil, da bi podaniki lahko volili, a njihovi poslanci pa nič pomenili.

Poročilo U. P. iz Berna pravi, da je papež nuncij v Madridu sporočil sveti stolici, da so španski katoličani in aristokrati stodostno za obnovitev monarhije. Le čemu je katoličani in aristokrate razpodelili? Mar niso oni v Spaniji pravki katoličanstva? Nu, zato pa je nuncij tako govoril. Plemstvo je za monarhijo in verna masa pa mora biti, ako ji višji tako ukažejo. Vatikan tudi ve, da ostala māsa španskega ljudstva ne mara Francia, niti monarhije, temveč zahteva obnovitev republike, ki pa se jo vladajoči v Spaniji boje bolj kakor vrag kriza.

Jugoslovanski Glasnik v Chicago je v izdaji z dne 2. dec. objavil spored dneva jugoslovenskega zedinjenja, ki je bil predvajan minuto nedeljo. Za prvo točko je bila označena sveta maša v cerkvi sv. Stefana, in za glavnega govornika pa L. Adamič. Poleg njega sta v tistem sporedru označena za govornika governer Green in župan Kelly. Pa nista prišla. Niti ju niso sklicateli pričakovali. Glavno je, da se s tem napravi nekaj reklame. Tisti, ki jim je za govor, so prišli večinoma zaradi Adamiča. Zanimivo je, da se je to letošnje slavlje pričelo samo s katoliško mašo. Do predlanskem je bila glavna v pravoslavni cerkvi. V tem dnevu pa pravoslavni očivno niso sodelovali. Trdili so, da je to zgolj partizansko maslo, ne pa "dan ujedinjenja". In pa da

VOJNA V DŽUNGLI na Pacifik je združena s težavami, kakršnih večina ameriških vojakov ni vajena. Prvič močvirja, reptili, malarja in klima, in kakršni se je človeku iz naših krajev boleznim težko upirati. A Američani so premagali te težkoce in sedaj zmagujejo tudi nad Japonci. Pes na gornji sliki je dodeljen ameriškemu oddelku za prodiranje v džunglo Bouganville.

sikomu, dokler ni postal brez vojnih odškodnin v delu in blaga za Nemce prenezeno in je republika klecnila pod težo. Sovjetska vlada je neposredno že lansko poletje izjavila, da je proti razbitju Nemčije in proti zasužnjenu njenega ljudstva. A sedaj pa proti nji protesti iz vrst voditeljev ameriških unij, ki ustvarjajo sumnjo na Rusijo in se postavljajo za Nemčijo, ki je napravila v Rusiji s svojo invazijo neprvenstveno škodo. Nesreča je, da će bo Moskva res zahtevala, da ji Nemci pomagajo zgraditi porušena mesta znova, ne bo ta naloga padla na Hitlerja in njeve pojde, ampak na nemške delavce.

Nemčija pod Hitlerjem je zasužnila — zasužnila v pravem pomenu besede, več delavcev zase iz tujih dežel kot jih je še kdaj prej katerikoli vladar v zgodovini. Seveda, Green je protestiral, a ne tako odločno kot sedaj proti Rusiji, katera ni zasužnila še nobenega Nemca. A je bral poročilo, da jih bo zahtevala milijon, morda dva ali tri milijone, pomagati v popravljanju storjene škode.

Partizanski upori v Sloveniji so glasom poročili iz Londona, Berna in radio postaje "Slovenska Jugoslavija" resna stvar, dasi se nemške cete silno trudijo, "da bi iztrebile to nadlego za svojim hrbtom". Posebno na Primorskem in Notranjskem se slovenski uporniki zelo pogosto oglašajo z napadi in rušenjem železniške proge in mostov. Nekateri ameriški listi dajejo priznanje za to hrabrost Mihajlovičevim četnikom, bodisi namenoma ali pa vsled nevednosti.

Hearstov International News Photo je razširil v svojih in nekaterih drugih ameriških listih precej slik v poveličevanju Mihajlovičevih četnikov, ki so tendenčno, kot vse propagandne slike sploh. O Hearstu velja staro pravilo, da kogar on hvali, je to že samo posebi dokaz, da dottični ali dotičniki niso v prav držbi.

Bernard Ambrožič je objavil v Am. d. z dne 27. novembra Adamičovo zaupno pismo, katerega je prejel 28. dec. 1941, takrat, ko so Adamič, minister Snoj in Rev. Ambrožič še delali skupno, ali pa se le potvarjali, da so enotni. Vseeno, pismo, ki ga je James Debevec porabil v omenjeni izdaji svojega lista za ugovornik, je zanimivo v tem, ker vsebuje devet, oziroma deset detaških oseb, ki jih je Louis takrat smatral, da se jih lahko povabi na zaupni sestanek v Clevelandu in v

Pittsburghu. Vseeno, Adamič je dosegel s knjigo ta namen, da je zadevo med Titom in Mihajlovičem, med partizani in četniki, spravil na tista mesta, kjer imajo kaj besede o takih stvareh. Seveda so v prednaujanju tega spora zelo delovni tudi na drugi strani, bodisi posamezniki v raznih krajih Amerike in Anglije, kot Fotič v Washingtonu, zamejna vlada v Kairu, njen biro v Londonu, urad in pristaši osvobodilne fronte ravno tam, in jugoslovanska sekacija vseslovenskega Kongresa v Moskvi.

Kritiki partizanov pravijo, da zavezniki Jugoslavije ne misijo več obnoviti, pač pa jo razdeliti. Kako, tega še ne vedo, čeprav vedo, da država s tem imenom ne bo več. Vse je mogoče. Ampak zmagovalce vlade so obnovile marsikako državo, ali pa jo ustanovile neglede kako so tisti kraji silili narazen. Torej če Jugoslavije res več ne bo, bodo vroki lahko deloma spor med Hrvati in Srbi, ne pa osvobodilna fronta, ki že ima svojo skupno vlado. Ali pa bodo vroki kaki drugi načrti, o katerih pravijo, da bodo tri glavne zavezniške vlade razpravljale in sklepale šele kadar bo konec vojne. To, da ljudi medsebojni spori v takih vprašanjih kot je obnovitev Jugoslavije ne koristijo, je res. A zvratiti krivo na eno osebo, v tem slučaju na Adamiča, kot si prizadevajo nekateri Slovenci in pa Srbobran v Ameriki, ki Jugoslavije itak več ne mara, pa ni pravilno. Začetek in vroki boja pa vse druge, Adamič pa se je še pozneje pognal v ta vrtinec. Kako se bo to končalo, pa je odvisno bolj od vnanjih sil kot pa od gole slogi med Jugoslovani, kakršne pravzaprav še nikoli bilo ni, lahko pa nastane, če bodo ustvarjeni pogoji ranj.

Harold D. Laski ima v tej številki na angleški strani članek o ubežnih vladarjih in "zamejnih" vladah. O jugoslovanski ima zelo slabo mnenje in tudi o grški nič prida. O obeh meni, da ju ljudstvo ne bi hotelo nazaj, niti ne kraljev. O Petru II. pravi, da veliko veseljači, kakor je španski Alfons, dokler je bil mlad. In čemu ne? Kaj pa naj mlad, 20 let star fant počne s pol milijona dollarjev na leto, če bi ga veseljačenje ne mikalo? Dela nima, le odgovornosti, ki pa se jih v svoji razvajenosti in popolni neizkušenosti prav nič ne zaveda. Ako bo obveljal volja osvobodilne fronte, tedaj lahko Peter s svojimi ministri vred kar ostane kjer je.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O.—Težko pišem, ker mi oko nagaja. Ampak čas beži in bliža je tudi letna seja klubu Naprej št. 11 JSZ, ki bo v nedeljo 12. decembra. Na nji bomo zopet izvolili odbor in začrtali smernice za delo kluba v letu 1944.

Dne 29. novembra je poteklo 18 let, odkar je bil na pobudo Chas. Pogorela za klub ustavnoven. Klubovega dela v teh letih ne bom opisoval, ker podatki o tem so bili objavljeni že v Majskem glasu. Rečem pa lahko, da ta klub vodi vse progresivno gibanje ne samo v Bridgeportu, temveč sploh v teh krajinah.

Kampanje za list in drugo naravo literaturo in pa vse delavske volilne kampanje v prejšnjih časih, so bile v klubu zasnovane.

Večina akcij, ki jih je podvzel, so bile prav uspešno zaključene. A prišla je vojna št. 2, pa vrgla raznim aktivnostim, ki jih je bilo mogoče vrstiti v normalnih časih, niti koliko ovir. Seveda so tudi drugi vroki, ki jih je treba vzeti v poštev, kar pojasni, da je našemu delu postlano s težkočasimi vseokrog.

A je nekaj trdnih, zelo delovnih, požrtvovalnih sodrugov in somišljenikov, ki vtrajajo in drže baklje Napreja, da ne ugasne. To torej hočemo vrstiti tudi v bodoče, kot smo se nekateri že večkrat prej zvezali.

Zato sodrugi, pridite gotovo vse na letno sejo 12. dec., da na nji izvolimo odbor, ki bo v stanju nadaljevati klubove veliko delo.

Kajti ako so bile kdaj take organizacije potrebne, so ravno sedaj.

Prečital sem Adamičovo knjigo "My Native Land". Smatram jo za zelo dobro in poučno. Priporočam jo vsakemu, da si jo načrti in prečita.

Ob omembni te knjige naj podudarim, da se ne mislim spuščati v polemike radi Jugoslavije. Ni prijetno misliti, kako smo bili navdušeni za skupno delo, začetno na slovenskem narodnem kongresu v Clevelandu, a prišlo so razni elementi in idejo razdrli z drezanjem v Adamiča, zoper Kristana in še par drugih. Tako je nastalo med mnogimi nezaučanje v vse skupaj, delo v prid akcije za osvoboditev našega naroda pa edino ima škodo od tega.

Ob enem pa se je še dogodilo, da se niti napredne moremo zediniti o jugoslovanskem vprašanju, oziroma v smernicah. Posledica je, da tudi med nami upada tisti zamah, ki bi ga lahko imeli v prid Sansa. Moje mnenje je, da bi bilo boljše pustiti take sporne zadeve, pri katerih ne moremo nikomur koristiti, pri miru. Ako hočemo delati za osvoboditev našega naroda, pustimo v stran tisto, kar bi utegnilo škodovati tem naprom.

Kar se tiče partizanskega gibanja v starem kraju, je iz pozicij razvidno, da prodira. Nekaterim to ni všeč, pa partizanstvo menda le ne bo tako slabo, ker se je proti njemu oglasil dne 22. novembra znani kolonar Westbrook Pegler, ki običajno napada vse kar je naprednega, ne samo unije. Hvali pa znano Ruth Mitchell, ki potuje po deželi in propagira veliko Srbijo, napada Adamiča, posebno pa Hrvate in partizane. Kadar slednje blatijo taki ljudje, si mora pametni človek predstavljati, da so partizani vse kaj drugega kakor pa nam jih oni predstavljajo. Zoper Adamiča pa Pegler ni bil posebno napet. Omenil pa je, da deluje za partizane, a ni pa ga napadel po svojem starem stilu. Menda si ne upa.

Joseph Snay.

O koncertu Zarje, agitaciji in nekaj o drugem

(Op. u.—Ta dopis je bil poslan za objavo v prejšnji številki, a prepoznam, da bi ga vselej napisal na vno. Tudi vsi drugi v njegovem družbi so bili dobri moji in Medveški odjemalci. Zivel!

Naša Zarja, dasi vsled vojnih razmer razredčena v številu, je koncert dobro izveden, enako opereto "Piknik v gozdu".

Uspeh priredbe je bil v splošnem dober, dasi ne toliko kot prejšnja leta. Tudi tiskovski sklad Proletarca je prisio nekaj copakov (če ne boste hudi tam v Chicagu).

Dne 26. nov., ko sem poslal to poročilo, so postali novi naročniki Proletarca še naši starci zavetni delavci Frank Mramor, John Lokar st., Louis Paulich, Frank Brate, Joseph Modic, Math Isténič in Mrs. Mary Peterlin, vsi za celo leto. Dobro došli in lepa hvala! Kar je najbolj razveseljeno zame in zanje, pa je za upravištvilo, je, da se strinjam s pisavo in smernicami Proletarca.

Sedaj se vso vremeno pripravljam za kolektanje vstopov za oglasse v koledarju in na razpocetovanje istega. S tem delom pričenem, ko dobimo to knjigo. Prvo naročilo v imenu kluba št. 49 JSZ je za 200 izvodov. To ne bo vse. Ako se nas bo v razprodajo dovolj potrudilo, bo koledar kmalu razpečan, čeravno izide pozneje kot običajno.

Sodružni pozdrav!

Anton Jankovich.

Ako ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

SODELUJTE

V KAMPAJNI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV
VSI, KI SOGLASATE
S SMERNICAMI
PROLETARCA

ZA LJICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO-TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.
Tel. MOHAWK 4707
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

“PROSVETA”

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrto leto; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2637 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

POMOŽNA AKCIJA RASTE

Več mesecov nisem pisal za Jugoslovanski pomožni odbor, slovenska sekcija. Pomožna akcija med tem časom ni zaspala, ampak je šla svojo pot naprej. Američki Slovenci in Slovenke so jo podprli in jo podpirajo, a obljubljajo še večje prispevke, ko napoči čas, da bo JPO-SS nudila takojšnjo pomoč slovenskemu ljudstvu onkraj morja. Dokler imamo med seboj tako zavedne Slovence, kot je n. pr. Mr. Peter Lustrik, ki je sam daroval \$500, kot je Mr. John Perko, ki je tudi sam daroval \$300, in kot je Mrs. Katherine Penica, ki je od hiše do hiše nabirala leto dni denarne prispevke ter po centih in dolarjih nabrala preko \$200, se nam ni treba bati, da bo zmrila naša pomožna akcija.

Glavni blagajnik JPO-SS, Mr. Leo Jurjovec, mi je postal poročilo za mesec november. Skupni prejemki znasajo \$4,655.47. To je lepa vsota. Prispevke so poslali sledenči:

Joseph Ferjančič, tajnik lokalnega odbora št. 39, Coverdale, Pa., \$50; Jacob Brjavec, blagajnik lokalnega odbora št. 32, So. Chicago, Ill., \$200; nabrand po uredništvu "Glas naroda", New York, N. Y., \$28; John Dolenc, tajnik podružnice št. 9, SANS, Willock, Pa., \$5.17; Anton Krapene, tajnik društva št. 70 ABZ, \$2; Anton Zornik, tajnik lokalnega odbora št. 40, Herminie, Pa., \$40; Frank Praznik, tajnik podružnice št. 44, SANS, Traunick, Mich., \$6.05; Louis Arko, blagajnik lokalnega odbora št. 18, Barberon, O., \$10; Frank Gregorin, tajnik podružnice št. 7 SANS, Little Falls, N. Y., \$209.25; Joseph F. Durn, tajnik lokalnega odbora št. 35, Cleveland, O., \$2000; John Petkovsek, Kokomo, Ind., \$5; Anton Cedilnik, blagajnik lokalnega odbora št. 34, Detroit, Mich., \$100; Joseph Okorn, blagajnik lokalnega odbora št. 2, Cleveland, Ohio, \$2000.

Dne 1. decembra je bilo v blagajni JPO-SS, \$64,589.27. Tudi to je že lepa vsota.

Slovenske clevelandske naselbine je poslala v mesecu novembra \$4000 za JPO-SS in takoj je poslala \$1000 za SANS, skupaj \$5000. Vse to kaže, da narodna zavest še ni umrla v Clevelandu.

Apeliram na vse lokalne odbore JPO-SS, da pozivijo svoje aktivnosti v naselbinah. Napravite prireditve ali organizirajte nabiranje denarnih prispevkov od hiše do hiše. Čas hiti, konec vojne v Evropi je morda bližje, kot si more kdo predstavljati, zato moramo biti pripravljeni za takojšnjo pomoč. Novice, ki prihajajo iz Slovenije, nam slikajo junaški in nezljomljivi odpor narodnih borcev za svobodo in demokracijo, katero si morajo sami priboriti. Ti junaki in zmagovalci bodo vredni in potreben takojšnji pomoči, katero tudi pričakujemo od nas ameriških Slovencev.

V mesecu decembru smo sedaj, božična voščila in darila so na dnevnem redu. All ste pravljeni poslati božično darilo trpečemu in krvavečemu slovenskemu narodu v domovini? Storite to! Vsek Slovenc ali Slovenka v Ameriki bi moral dati vsaj en dolar pred božičem. Prosim, izročite vaše dolarje lokalnemu odboru v naselbini. Če nimate lokalnega odbora, pošljite

gih točkah so sodelovali pevski zbori Zora, Prešeren in Matija Gubec. Tamburaški zbor Sar-Planina je pripomogel k razvedrili s svojimi točkami, sodelovala je slovenska skupina Jugoslovanska žena, in bilo je še nekaj drugih prizorov.

Za govornika je bil oglašan tudi Zlatko Balokovič, ki pa je zborovalcem posiljal svojo govor pismeno in jim je bil precitan.

Louis Adamčič je bil navdušeno pozdravljen. Ko je končal, so ga v za ta prizor že pripravljeni vojaki jugoslovanskega rodu vzeli z odrja in ga v ovaciji nosili na ramah po dvoranji.

Lahko bi se na tem shodu našlo precej denarja, in Adamčič je pojasnil, kakšni so oziroma bodo izdatki odbora južnoslovanskih Amerikancev, a kolikot ni bilo. Pač pa je Anton Končan skupno s svojim drugom Tomičem prispeval \$500.

Proti koncu je bil pozvan tudi Ebin Kristan, ki se je nahajal v Chicagu po opravkih za SANS, naj se pride predstaviti na oder, a ga ni bilo več v dvoranji.

Izmed govornikov je dobil največ aplavza Risto Nogulich.

Ta prireditve "jugoslovanskega ujedinjenja" se je od prejšnjih razlikovala v tem, da ni bila kraljevaška, pač pa v prilog osvobodilne fronte. — A.

V čikaške liste je poslala protest proti temu shodu "četnika" Ruth Mitchell in pa tajnik L. M. Peyovich, tajnik Srpske Narodne Obbrane, češ, da je komunističen. Tudi jugoslovanski konzularni štab je agitiral proti tej prireditvi z enakimi argumenti.

Cikoski tiskarji proti A. F. of L.

Na zadnjem referendumu tiskarske unije o vprašanju, da li naj se vrne v AFL, je večina članov v Chicagu glasovala proti vrnitvi.

Angleži v japonskem ujetništvu

V japonskem ujetništvu je 2,592 angleških častnikov in 3,074 drugih vojakov, skupaj 5,666 mož.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnemu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobči zastopnike apeliram, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.
Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Ludvig Yokey.
Walsenburg in okolici: Edward Tomšič.

ILLINOIS.
Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zaitz in Frank S. Tauchar.

INDIANA.
Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.
Arma: Anton Shular.
Ardonia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit-Dearborn: John Zornik, Leo Junko Sr., Joseph Klarch in John Plachtar.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran in Jacob Kunstelj.

MISSOURI.
St. Louis: John Spiller.

MONTANA.

East Helena: Joseph Kihelich.
Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW JERSEY.

Elizabeth: Amalia Oblak.

NEW YORK.

Gowanda: James Dekleva.

OHIO.

Akron - Kenmore - Barberon: Mike Kopach in Matt. Močnik.

WASHINGTON.

Seattle: Lucas Debeljak.

WEST VIRGINIA.

Elm Grove: Frank Kosem.

Star City: Lawrence Selak.

Thomas: Lenhart Werdinek.

WISCONSIN.

Milwaukee in West Allis: Louis Barbich.

Sheboygan: Frank Stih.

Willard: Mike Krulitz.

WYOMING.

Kemmerer in okolica: Anton Tračnik in John H. Krašnik.

Rock Springs: John Jerš.

KONCERT ANN KEPICOVE

New York. — Dne 12. decembra bo vršil v znani Arlington Hall v New Yorku koncert naša dobro znane mlade pevke Ann Kepic, katero bo spremljal tudi umetnik na violinu, Jascha Herzog.

Koncert se ima pričeti ob pol štirih popoldne in vstopnina k lepemu programu, ki nam ga bodo nudila umetniki, je samo 83 centov z davkom vred.

Slovenci in Jugoslovani v New Yorku in okolici so imeli že velikokrat priliko poslušati prijeten in melodičen glas naše mlade pevke, ki je v resnici neštečno in z veliko ljubeznijo podajala slovensko in jugoslovansko pesem na naših održih vselej, kadarkoli je bila vprašana za sodelovanje. In vsi, ki smo jo poslušali in smo pohiteli nemalokrat na kako priredo baš zato, ker je imela ona nastopiti, smo često poudarjali, da bi bilo treba dekletu pomagati, da si izvežba in izpili svoj lep pevski talent.

Te večkrat izražene želje niso ostale prazne besede. Naša tukajšnja pevska in kulturna društva, Slovan, Domovina in Tamburica so se zavzela, da prirede Anni koncert, čisti dobiček katerega naj bo poklonjen njej v svetu šoljanja njenega glasu.

Od strani Slovencev v New Yorku, oziroma Brooklynu, je bila to lepa gesta in nadejamo se, da bodo naši ljudje prihitev v velikem številu na ta koncert.

Ko smo Ann vprašali zadnjič, če bo še v bodoče pripravljena nastopata na naših održih, nam je odgovorila, da vedno, kadarkoli bo le mogla, kajti ona se zaveda, da je zrasla s svojim glasom vred med nami in zato hoče tudi naša ostata. Ona 'eli peti za vse, ker to je njen največje veselje in najlepši užitek.

Torej rojena 'evka! Pridite 12. decembra, da se tudi vi našljete lepote njene pesmi ob priliku njenega koncerta.

Anna P. Krasna.

Naročajte knjige iz Proletarčeve knjigарне.

BOLGARI SE PRIDRUŽUJEJO PARTIZANOM

Eden najvažnejših dogodkov v borbi južno-slovenskih ljudstev proti nacijskemu jarmu je bil obelodanjen v nedavnom poročilu radijske oddaje Svobodne Jugoslavije, kot je isto zabeležil poročevalc N. Y. Timesa, C. L. Sulzberger, kateri piše, da bolgarski vojaki v vedno večjem številu pristopajo v Osvobodilno ljudsko armado Jugoslavije, kateri načeljuje Josip Broz (Tito).

Omenjeni komunike jugoslovenskih patriotov navaja, "da bolgarski vojaki, katere so zajeli naši oddeleki v nedavnih bojih pri vasi Kremna, so zdaj pristopljeno pristopili k Osvobodilni armadi." Dalje poročilo pravi, "da se zdaj ena bolgarska stotinja bori ramo ob ramu z našimi oddelki proti fašističnim okupatorjem."

Nagel potek razpadanja oziroma razkroja v bolgarski armadi sami je nadalje podprtlan po poročilu angl. radija, ki navaja, da je bilo ustreljenih 35 bolgarskih častnikov potem, ko se je na albanski meji uprla garnizija vojašta, da se tako ogne po nacijah voden akciji proti albanskim patriotom.

Te novice vzete skupno s prejšnjimi poročili o peti tisoč bolgarskih partizan, ki se bojujejo na Balkanu blizu Stare Zagore, ter o razstrelitvi strategičnega obmejnega mostu pri Svilengradu, kar je povzročilo prekinjenje železniških zvez med Bolgarijo in Turčijo, kažejo, da je pričela borba bolgarskega ljudstva proti Hitlerju in njegovim legalnim dobrodam doma zavzemati značaj masnega odpora.

Bolgarsko ljudstvo je vodilo neprestano borbo proti terorističnemu režimu pokojnega kralja Borisa in njegove klike, katera je izdala dobrobit svoje deželitev ter ga zaigrala nečastno, ko je imovit — in sicer tak odvetnik, ki so zmožni "dokazati", da je pomen zakona drugačen kakor pa je v resnici, odvetnika, ki je sposoben korumpirati zakon, poroč, sodnika in vse kar je potrebno, da zmaga v interesu svojih klientov. Reformirati

proti svojim lastnim fašističnim usurperjem ali vsiljivcem in se pridružujejo vrstam Jugoslovenske osvobodilne armade, katera je simbol južnoslovenske vzajemnosti in demokracije.

Najbolj škodljiv poklic

V nobeni deželi na svetu se ni pravništvo razvilo v tako škodljiv poklic, kakor v Zed. državah. To priznavajo celo mnogi odlični člani na čelu odvetniških zbornic. Advokati so z najsebičnejšimi nameni komplikirali zakone in jih sprejeli neštetno v kongresu, v legislaturah in občinah — kajti advokati dominirajo v vseh zakonodajnih telesih. Zakone sestavljajo tako, da da je vse prilike za tožbe, "tolmačenja" in prehajanja z ene instance na drugo, odvetniki pa imajo žetev.

Skozi vsa minula krizo so advokati načinoma s sodnimi in drugimi "legalnimi" procedurami pognali še bolj na kant tisočera podvetja, zato da so bila izročena v upravo političnim "receiveverjem" ter njihovim advokatim, ki so vzel na ta način na račun in v škodo ljudskih prihankov več sto milijonov dolارov.

Včasi ta ali ona avtorita za grozi s preiskavami, in marsikava je v resnici izvojevana, toda vsa ta zaslivanja in preiskavana pomenijo le še ved poslov in dohodkov za advokate. Preiskujejo drug drugega v namenu, da si drug drugemu pomagajo k še večjim "legalnim" dohodkom legal fees).

Odvetniška praksa se je dejedirala toliko, da dobi dandasnes odvetnika lahko vsak goljuf, svider, sploh vsak zločinec, aki je imovit — in sicer tak odvetnik, ki so zmožni "dokazati", da je pomen zakona drugačen kakor pa je v resnici, odvetnika, ki je sposoben korumpirati zakon, poroč, sodnika in vse kar je potrebno, da zmaga v interesu svojih klientov. Reformirati

pravni poklic je zdaj nemogoče, ker je predvetnikov je sicer poštenih, toda nad svojimi tovariši, ki so zavrgli vsa pravila do stojnosti v izvajanjtu odvetniške prakse, so brez moči. Bodo družba, kateri je dano pomest s sedanjo gnilobo, bo imela precej truda, predno izreže tudi to rano korupcijo.

Kakov v krizi, tako vidimo v sedanjih vojnih, da "legalna profesijska" bogati z branitvijo goljuvih korporacij in pa v vladnih službah.

Teheran

Teheran, ki je vsled konference Roosevelta, Churchilla in Stalina postal spet zgodovinsko mestno, je glavno mesto Perzije in ima okrog 360,000 prebivalcev. Po zračni črti je Teheran 1,600 milij od Moskve.

Svica želi z USSR v diplomatske stike

Svica je demokratična, a ob enem zelo konservativno vladajo, ki ni hotela imeti nič opraviti s Sovjetsko unijo. Nedavno pa je bilo poročano, da se je švicarska vlada premisila in je pripravljena stopiti z Rusijo v diplomaticne stike.

Advokati stanejo

Unija premogarjev UMW je v svojem zadnjem sporu zaradi zahteve zvišanja plač premogarjem potrošila za plač odvetnikom \$175,000, poleg rednih plač, ki jih prejemajo njeni stalno načeti odvetniki.

##

NO. 1891.

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

CHICAGO 23, ILL., December 8, 1943.

VOL. XXXVIII.

O. P. A. DOESN'T CUT PRICES, IT BOOSTS 'EM!

Wall Street Organ Reveals "Private Memorandum" Showing How Profiteers Get All the Best of It

Organized labor has gone along with the O. P. A. in all its efforts to control prices—even to the extent of supporting the administration's subsidy program—but prices have continued to soar.

Is it possible that the nation which has never questioned its ability to defeat Hitler, Hirohito and Mussolini, and rolled into one, is incapable of wiping out black markets and compelling greedy profiteers to behave?

We don't think so. In our judgment, those in authority have never made an honest attempt to control profiteering.

Leon Henderson, the first administrator of the O. P. A., set the pace. He gave the profiteers a free hand, while blatantly insisting that every penny of additional income received by a working man or a farmer was an invitation to inflation. He passed out of the picture and immediately got a rich job, preparing "advice" for the business men he was supposed to restrain.

Henderson's successors have promised much, but no one will claim that up to date they have "delivered the goods."

Even the "Wall Street Journal" admits that. In an article headed "Creeping Inflation," the "Journal" insists that "a memorandum privately circulated among O. P. A. executives," reveals that 97 price increases were approved during September and the first two weeks of October. During the same period, only 22 price "rollbacks" were ordered!

"So the proportion of price lifting to price cutting and holding was about four to one," is the way the "Journal" figures it. Obviously, the government can't keep the cost of living down if prices are boosted every day. Congress gave the O. P. A. plenty of power. We still believe that prices have soared because that power has never been vigorously used.—Labor.

CONSISTENCY

With the House of Representatives voting more than two to one against the payment of subsidies to provide for the sale of food below cost, we should be able to look forward to:

(1) Early repeal of the subsidy on silver, which enables the poor downtrodden Anaconda Co. and other mining companies to get a little spare change out of the silver by-product of copper.

(2) Repeal of the laws providing for cheap government loans to farmer co-operatives, home builders and others.

(3) Abolition of the congressional privilege of sending mail without paying postage.

These are but minor examples of subsidies now paid, but their abolition would constitute a first-class exhibit of courage and consistency by Congress.—The Chicago Daily News.

SOME RULERS IN EXILE MAY HAVE TO STAY THERE

By HAROLD J. LASKI

It is not easy to foresee, in the light of recent events, what future awaits the somewhat varied collection of provisional governments now in London, Cairo and Algiers. I think most of us here have no doubt that the peoples of Holland and Norway will welcome back their queen and king. They acted prior to 1940 as befits sovereigns of constitutional democracies and all the evidence suggests that they have retained in full measure the affection and respect of the nations over which they presided.

With the other governments, prophecy enters a more dubious field. The Belgian government maintains itself by colonial revenues. But it is far from clear what relation it occupies to the King, as it is far from clear what exactly was the role played by Leopold in the crisis of 1940.

People and Politicians

His ministers have not even seriously attempted to build that relation with the forces of resistance in Yugoslavia which might have given them a prospect of future authority. Pretty certainly the future government of Yugoslavia will be found among those forces of resistance.

No one can write of Poland and its agony without respect. No one, either, can fail to recognize the superb courage of its fighting men. But it is equally important to say that few of its politicians have any profound grasp of the implications of this war. A brave army is not a substitute for a thinking cabinet, and with the loss of Premier Gen. Sikorski, Poland seems to have lost one of its few politicians in exile who are capable of a realistic approach to its future.

Anachronistic Outlook

They seem to lack any grasp of the new stature of the Soviet Union; they talk of the future of Polish frontiers in terms which are often fantastic. They retain an anti-Semitism which is as ugly as it is unforgivable. They do not seem able to understand that if the rape of Poland was the occasion of this war, its causes go far deeper. They have a chauvinism of outlook which after four years is unpardonable.

The provisional Polish government, in a word, seems affected by a Bourbonism likely to be fatal to its future. It will have to learn very much very quickly if it is to have any meaning in the Poland of tomorrow.

A Great Opportunity

The Lebanese adventure of the De Gaulle government makes it obvious that the French people will need very speedily to chose rulers who live in terms of the 20th century if they are to effect a rapid spiritual renovation.

Only if the consultative assembly in Algiers is given real powers, only, also, if a thorough purging is made of the Vichyite elements

Another Alfonse

The emphasis of their outlook is excessively Serb and excessively

THE MARCH OF LABOR

IN NEW JERSEY IN 1836 THE
AVERAGE AGE AT WHICH CHILDREN
WENT TO WORK WAS NINE!

GET THE HAT UNION
MEN WEAR—MADE
BY UNION LABOR!
INSIST ON THIS
LABEL IN THE HAT
YOU BUY!

IDAHO IS THE ONLY
STATE PROHIBITING
FEE-CHARGING
PRIVATE EMPLOY-
MENT AGENCIES.

UNDER THEODORE ROOSEVELT'S
INFLUENCE, CONGRESS IN 1908
ENACTED A FEDERAL WORKMEN'S
COMPENSATION LAW COVERING
FEDERAL EMPLOYEES.

WORKERS

IN THE WIND

FROM THE NATION

SKY'S THE LIMIT FOR PROFITS AS WAGES ARE PEGGED

One Rule For Labor, Another
For Owners Shown by
Surpluses

By SCOTT NEARING

Hidden away on page 30 of a recent issue of The New York Times was a story released by the Philadelphia office of the Securities & Exchange Commission. The story was devoted to the special reserve funds of some of the big corporations.

What are special reserve funds? No one can say exactly. In this case they are funds laid away to meet emergencies that might occur as a result of the war.

The directors of a corporation pay out of gross income such fixed charges as taxes, interest and the like. From the balance they may declare dividends or lay the profits up as undivided surplus. Better still, they may tuck the income away in special reserves.

Owners Have Nest Egg

World War I produced a list of war profits and expanded dividend payments that were a public scandal.

The situation is bad enough in World War II, but the special reserves prevent it from getting out of hand.

Instead of passing the profits among the stockholders they are reserved for a future when the pastures will not be as lush as they are today.

SE figures give some idea of the amount of these special war reserves held by 250 of the largest corporations in 50 basic industry groups. Of 250 corporations studied, 146 had set up war reserves.

Total assets of these 250 corporations were \$34.9 billion in 1942.

Cash dividends paid by them from 1939 through 1942 aggregated \$5 billion.

By 1942 the 250 corporations had laid aside \$514 million in special war reserves. This showed an increase in war reserves over 1939 of 2800%.

Industry is not alone in reporting

immense increases in profits. Railroads and banks are making record

earnings in 1943.

Double Standard "Formula"

The War Labor Board is using as

a yardstick the Little Steel formula

—an increase of 15% in wages for

the past three years. The formula

must make businessmen laugh. The

average earnings of 28 leading Federal Reserve banks rose 36% from 1942 to 1943. And the Chase National, America's largest bank, during the same period increased its profits 88 per cent.

Such a record for a labor union

would rouse a clamor that would

resound to high heaven. It is taken

as a matter of course when a big

corporation reports such indecent

profit increases.

What does all this evidence

amount to? While one set of gov-

ernment agencies is holding wages

down to a 15% increase in three

years, other government agencies

are allowing corporations to get

away with more than that amount

of profit increase in a single year.

There is one rule for workers,

another for profiteers. Workers are

held close to the subsistence mar-

gin. Many have slipped below it.

For the profiteers the sky seems to

be the limit.

SHOW 25% EARN LESS THAN 50c AN HOUR!

WASHINGTON.—More than a

fourth of the employees involved in

wage adjustment cases at the War

Labor Board in September earned

less than 50 cents an hour, states the

WLB's seventh monthly report.

Some 77 per cent averaged less

than 80 cents an hour, while 4.3 per

cent averaged less than 40 cents.

Borrowed thoughts, like borrow-

ed money, only show the poverty

of the borrower.—Lady Blessing.

which still remain in the office, is

Algiers likely to furnish the cadres

of a new France. The more one re-

jects on De Gaulle and its opera-

tions, the more one is tempted to

feel that the general is throwing

away one of the great chances in

history.—(Overseas News Agency.)

REFLECTIONS

By the Editor of the
Reading Labor Advocate

"Subsidies of Inflation"

That is the alternative that cap-

italism's pro-administration eco-

nomists are offering the people of

America. From a shortrange view-

point they're right. Looking deeper

into the future, however, the alter-

native doesn't look like an alter-

native at all. Because, while a sys-

tem of subsidies probably is neces-

sary and, for a time, will be effec-

tive in averting the utter collapse of

the capitalist system of finance and

accounts, in the end the crash is

inevitable.

Sooner or later — and perhaps

sooner than most members of the

American middle class like to be-

lieve — an accounting must be

made. Then it will be found that

the values that capitalism has

established are false, that the dol-

lars one saves in 1943 can't be

eaten or worn as clothing or used

to build homes in 1953, that the

day-by-day production of workers

is all that can keep the human

race alive and going forward and

that the values that 1943 dollar re-

presented really were blown to

smithereens in 1943's war.

Inflation is an ugly word and a

dire threat—to those who believe

that the present class society and

the system of production for the

profit of owners is the terminus of

history.

At the beginning it means that

the real wealth of the world—the

land, the metal and minerals in the

land, the mass-production indus-

tries that have been developed by

the labor of all the generations that

have passed in and out of the world

—are the possessions of a few. And

in the end inflation means that im-